

โครงการประชุมระดมความคิด

(ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยมีพื้นฐานด้านการเกษตรที่ดี สินค้าเกษตรเป็นที่นิยมของโลกและอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะอาหารแปรรูปมีมูลค่าการส่งออกกว่า ๕.๘ แสนล้านบาทในปี ๒๕๕๕ โดยมีแนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และคาดว่าจะมีมูลค่าการส่งออกถึง ๑ ล้านล้านบาทภายในปี ๒๕๕๖ และทำให้เกิดการจ้างงานมากเป็นอันดับหนึ่งของอุตสาหกรรมทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพและผลิตภาพ (Productivity) ในการแปรรูปอาหารยังอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก ทั้งนี้ เพราะขาดการเชื่อมโยงระหว่างภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และหน่วยงานด้านการวิจัยพัฒนาตัวสินค้ายังไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้เท่าที่ควร อีกทั้งอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กรายใหญ่ยังแปรรูปอาหารได้ในระดับขั้นต้นเนื่องจากข้อจำกัดในเรื่ององค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ประกอบกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับเกษตรและวิทยาศาสตร์ด้านอาหารของสถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ ไม่ค่อยเป็นที่เปิดเผยและเผยแพร่เพื่อผลักดันให้ออกสู่เชิงพาณิชย์ ทำให้มูลค่าของอาหารแปรรูปต่อหน่วยอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐยังไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือเพื่อพัฒนาห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้ภาคเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของประเทศไทยเสียเปรียบในการแข่งขันกับนานาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างเต็มตัว

ในอีก ๔๐ ปีข้างหน้า ประชากรทั่วโลกจะพุ่งขึ้นไปถึงระดับ ๙,๖๐๐ ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นถึงราว ๒,๔๐๐ ล้านคนจากปัจจุบัน ซึ่งแน่นอนว่าจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าวย่อมหมายถึงความต้องการบริโภคอาหารที่มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันความสามารถในการผลิตอาหารของโลกกลับกำลังลดน้อยถอยลงทุกขณะ ทั้งจากพื้นที่ทำการเกษตรที่ถูกคุกคามจากความเจริญของภาวะเศรษฐกิจ สภาพดินฟ้าอากาศที่มีความแปรปรวนมากขึ้น ภาวะโลกร้อน หรือแม้แต่ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ยากจะคาดเดา ประเด็นเรื่อง “ความมั่นคงด้านอาหาร” หรือ Food Security จึงได้กลายเป็น agenda เร่งด่วนของรัฐบาลในหลายประเทศทั่วโลก โดยที่ผ่านมามีประเทศไทยทำธุรกิจส่งออกอาหารปีหนึ่งๆ ๗-๘ แสนล้านบาท แต่ไม่เคยมีที่ปรึกษาที่เป็นมืออาชีพในด้านการเกษตร ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างคิดหาวิธีทำอย่างไรให้สินค้าจึงจะขายได้ หรือแม้จะมีการรวมกลุ่มกันระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหาร แต่เป็นเพียงกลุ่มย่อย และมีการพูดคุยกันภายในกลุ่ม ทำให้ไม่มีพลังที่จะผลักดันให้อุตสาหกรรมอาหารของไทยก้าวไปสู่เวทีโลกได้ ซึ่งจากสิ่งที่เคยดำเนินการมา อย่างการผลักดัน “ครัวไทยไปครัวโลก” ที่เกิดขึ้นเมื่อประมาณ ๔-๕ ปีก่อน เป็นโครงการที่ทำให้อาหารไทยเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก แต่ยังเป็นเพียงการส่งเสริมระดับปลายน้ำเท่านั้น สำหรับ Food Valley จะเป็นการสร้างฐานที่มั่นคงของอุตสาหกรรมอาหารให้เดินหน้าไปสู่ ครัวโลก หรือ Food Forward ได้อย่างมั่นคง ภายใต้การรู้จักและเลือกใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่ผู้ประกอบการต้อง

เตรียมตัวพร้อมรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงภายใต้สภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจแบบขึ้นๆ ลงๆ อย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากในอนาคตต้องการเป็นผู้นำในอุตสาหกรรมอาหาร จะไม่ใช่เพียงแค่การสนับสนุนให้เกิดการผลิตเท่านั้น ต้องมีเรื่องการตลาด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญด้วยว่า ผลิตและขายให้ใคร แต่ท้ายที่สุดแล้ว ทุกอย่างขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการที่ต้องปรับตัวและเปลี่ยนสินค้าให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า โดยมองตลาดเป็นหลัก

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว การจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา Food Valley จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน แต่ก็ต้องร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและแก้ปัญหาตรงจุดได้

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อระดมความคิดและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับปรับร่างยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
๒. เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley สามารถแก้ปัญหาประเทศได้ตรงจุด
๓. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่อง National Food Valley มากยิ่งขึ้น

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. รับฟังข้อคิดเห็นต่างๆ ในการปรับร่างยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley
๒. สร้างความมีส่วนร่วมและตระหนักถึงปัญหาด้าน National Food Valley และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา
๓. ได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley ได้อย่างแท้จริง

๔. ขอบเขตการประชุม

ครอบคลุมถึงแนวคิด วัตถุประสงค์ และสาระสำคัญที่ควรเพิ่มเติมของร่างยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley

๕. รูปแบบการประชุม

การบรรยายพิเศษและการอภิปราย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ปรึกษาในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การวิจัยรายประเด็นด้านการพัฒนา National Food Valley และระดมความคิดจากผู้เข้าร่วมประชุม

๖. ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๑๒๐ คน

ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักวิจัย ผู้แทนหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน สื่อมวลชน และผู้เกี่ยวข้อง

๗. ระยะเวลา

วันจันทร์ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น.

๘. สถานที่จัดประชุม

ณ ห้องแกรนด์บอลรูม ๒ ชั้น ๑ โรงแรมรามารการ์เด้น กรุงเทพฯ

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กองนโยบายและแผนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
